

Rok svatého Pavla (1)

Kdokoli začne bádát o apoštolu Pavlovi, velmi záhy narazí na „nedostatek“ pramenů. Nemáme žádné prameny profánní, které by přímo hovořily o jeho osobě. Pavlův život tak můžeme rekonstruovat pouze na základě biblických pramenů: Skutků apoštolů a pavlovských listů. Některé historické události nám mohou posloužit k potvrzení biblických pramenů.

Pavel se narodil pravděpodobně roku 5-10 po Kristu v Tarsu. Tehdy bylo střediskem římské provincie Kilikie. Sám o sobě tvrdí: *Já jsem Žid z kilikijského Tarsu, občan tohoto neznámého města.* (Sk 21,39). O původu zcela jasně vypovídá v listě Filipánům: *Osmý den jsem byl obřezán, pocházím z izraelského národa, z Benjamínova kmene, jsem Hebrej a syn hebrejských rodičů.* (Flp 3,5) Byl vyznavačem judaismu a sám sebe řadil k farizejské straně (srov. Flp 3,5). O jeho rodině víme také málo. Podle Sk 23,16 měl sestru, která byla zřejmě provdána a měla minimálně jednoho syna. Sám však ženatý zřejmě nebyl. Důležitá je také informace ve Sk 22: *Velitel tedy přišel k němu a zeptal se ho: „Pověz, jsi římský občan?“ On odpověděl: „Ano“ Římské občanství zdědil po svém otci, i když bylo možné si toto právo i koupit.* (srov. Sk 22,25-29)

Dnešní i tehdejší Tarsus je z několika stran obklopen nádhernými horami. Ve velkém se zde chovaly kozy, jejichž kůže se pak zpracovávala a vyráběly se z ní příkrývky, které mohly sloužit i jako přístřešek pro přenocování na cestách. Kilikie byla touto výrobou proslulá. Takovému řemeslu se zřejmě Pavel doma vyučil a poskytovalo mu obživu po celý život: *Přece si ještě vzpomínáte, bratři, na naši vyčerpávající námahu: ve dne v noci jsme pracovali, abychom nikomu z vás nebyli na obtíž, když jsme vám hlásali Boží evangelium.* (1 Sol, 2,9)

Pozůstatky na římské osídlení najdeme v okolí Tarsu, vede zde římská cesta směřující do nebo z města. V samotném městě jsou pak zbytky římské ulice se sloupovím. Kdo však očekává, že v dnešním Tarsu nalezne přímé památky na apoštola Pavla, bude zřejmě zklamán. Turistům se sice ukazuje tzv. Pavlova studna, ale jde jen o tradici, kterou svědectvím Písma nelze podpořit.

Vzdělání získal v Jeruzalémské židovské škole vedené Gamalielem, tehdejším proslulým učitelem. Zde se mu dostalo vzdělání zákoníka. Sk 22,3 však neuvádějí rok, kdy se to stalo. Pokud sám sebe Pavel označuje jako *Hebraios*, pak pod tímto označením můžeme vidět řecky mluvícího Žida, který znal aramejštinu a uměl číst Starý zákon v originále, i když citace jsou obvykle z řeckého překladu – Septuaginty. Prošel-li Pavel speciálním řeckým vzděláním, nevíme, ale řečtina byla vedle latiny běžnou dorozumívací řečí.

Apoštol Pavel byl svým vzděláním Bohem úžasně připraven pro svou misionářskou činnost. Byl schopen přemýšlet v kategoriích řecké filosofie a spojovat je s myšlenkovým prostředím hebrejské bible a toto vše později propojit s evangeliem o vzkříšení Ježíše Krista. Prozatím však o něm neví.

Na scénu Písma svatého vstupuje nenápadně: *Svědkové si složili svrchní šat k nohám jednoho mladého muže – jmenoval se Šavel.* Je možné, že i přes své „mládí“, ale jako znalec Písma (zákoník), mohl kamenování jáhna Štěpána řídit. K jeho nohám si složili plášť svědci, kteří úředně dosvědčovali, že se Štěpán dopustil rouhání a kamenovali ho. Sám plně schvaloval, že Štěpána zabili (srov. Sk 8,1). Podle dalších veršů Sk 8 se podílel na prvním velkém pronásledování církve, které v Jeruzalémě nastalo (srov. Sk 8,1-3). I po svém obrácení se přiznává k tomu, že násilně pronásledoval církev a snažil se ji zničit: *Nejsem ani hoden, abych byl nazýván apoštolem, protože jsem pronásledoval Boží církev.* (1 Kor 15,9) *V horlivosti pro židovství jsem ve svém národě předstihoval mnoho svých vrstevníků, protože jsem byl daleko více než oni zaujat zvyklostmi po předcích.* (Gal 1,14) Právě tato horlivost pro Zákon a přesvědčení, že Ježíšovy učedníci znevažují Mojžíše, když relativizují důležitost chrámu, mohla být pro Pavla motivem k pronásledování křesťanů. Nový zákon však neuvádí motivy Pavlova jednání. Jeruzalém mu však připadal malý. Možná někde v těchto místech, branou zvanou Damašská opouští posvátné město a s doporučujícími listinami se vydává na svou nultou misijní cestu. Spěchá jako zplnomocněnec velerady do Damašku, který sice leží mimo území Izraele, ale v náboženských otázkách se i Židé v diaspoře museli podřídit jejím rozhodnutím.

O průběhu cesty se Nový zákon nezmiňuje. Pro tehdejšího čtenáře by to byla nadbytečná informace. Předpokládejme, že při cestě dlouhé asi 220 km musel z Jeruzaléma jít proti toku Jordánu až ke Galilejskému jezeru a před ním odbočit na severovýchod na Damašek. Mohl i Galilejské jezero obejít po západním břehu a pak se obrátit k Damašku (zvolil by však delší cestu).

Na konci tohoto putování čeká Pavla Bůh, aby mu totálně obrátil život. Žádná slova nedokáží popsat toto nádherné setkání Boha s člověkem. Zde je základ Pavlovy misijní činnosti, zde mu Ježíš zjevuje, kdo je, zde ho formuje, aby byl tím nástrojem, který si zvolil.

Toto setkání se Vzkříšeným je pro Pavla základním argumentem pro jeho apoštolát. Používá ho jako svědectví ve svých listech: *Nejsem apoštolem? Copak se mi nedostalo vidění našeho Pána Ježíše?* (1 Kor 9,1), ale i na svou obhajobu po zatčení v Jeruzalémě (srov. Sk 22,3-11) nebo při výslechu před Herodem Agrippou II. (srov. Sk 26, 9-16).

Pavlovi v té době bylo asi přes třicet let. Bůh mění horlivost pronásledovatele v horlivost vyznavače. Kolik Pavlů může žít i dnes vedle nás? Jsme připraveni přijmout jejich obrácení? Učedník Ananiáš se v Damašku také nejprve vzpíral posloužit Pavlovi, ale poslechl hlas Pána. Mějme i my otevřená srdce pro jeho hlas.

Petr Mecl, Řím